

tionis vim obtinet ex definitione per conversionem factus, in quo medium est ipsa definitio, quae rei causa est. Nam quid est esse, quamvis demonstratio eius non sit, tamen per demonstrationem patet, ubi per causam rei essentia demonstratur, quem ad modum hoc loco fieri videmus: »Caelum enim propterea generatum est, quia videri tangique potest«, sicut etiam Aristoteles secundo libro Posteriorum tradit: »Quippe lunae, inquit, propterea defectum fieri, quia lumen solis telluris opacitate privatur.« Item [Plato]: »Caelum generatum est, inquit, quod autem generatum est, causam habet.« Haec ita.

10 In Phaedone autem, cum de animi immortalitate pertractat, interim ex contrariorum ratione et vicaria, ut ita dicam, generatione, nonnunquam ex recordatione animum demonstrat ante generationem corporis fuisse; interire autem cum corpore non posse ex eius simplicitate declarat; quin etiam obiecta, quae sumi ex harmonia possent, syllogismis diligentissime 15 solvit. »Animum, inquit, ante ortum corporis fuisse ostensum est. Atqui harmonia ante compositum esse non potest. Ergo animus harmonia non est.« Item: »Harmonia compositum suum subsequitur. Animus vero corpori dominatur atque eo praestantior est. Ad haec harmonia magis ac minus recipit, animus minime.« »Harmonia nequaquam his contraria est, 20 ex quibus constat. Animus vero cupiditatibus corporis adversatur.« His finitimum illud in Phaedro est: »Animus se ipsum movet. Quod se ipsum movet, semper movetur. Quod semper movetur, immortale est.« Item: »Animus a se ipso movetur; quod a se ipso movetur, id ceteris, quae extrinsecus moventur, origo et principium motus. est. Principium vero ingeneratum est. Ergo animus est ingeneratus atque ob id etiam immortalis.« His duobus syllogismis corruptionem animi tollere omnino Plato videtur. Cum enim quicquid corruptitur, duabus modis corruptatur, aut enim a se ipso propter materiam in eo contentam aut aliunde fit corruptio, ut lignum tum sua putrefactione corruptioni obnoxium est, tum quia uri 25 extrinsecus ac secari potest. Primus syllogismus animum minime a se corrupti ostendit, secundus ne ab alio quidem corrupti posse declarat. Verum enimvero de motu ipso animi, quo per se animus movetur, sive de eius motu, quoniam vir quidem praestantis ingenii singularisque doctrinae dubitasse videtur, possem euidem ostendere Aristotelem a Platone 30 non dissentire. Sed haec res alium locum postulat. Nunc videndum est, quomodo per deductionem ad impossibile Plato animi immortalitatem defendat. »Nisi principium sit, inquit, nec ipsum ex alio nec aliud ex eo

σοφίᾳ διαβεβοημένοι, ἐπιοῦσι συγγράμματα. καὶ μὴν περὶ τοῦ αὐτοῦ τούτου καὶ | 19/20 περὶ γε μὴν Ζ^x Β^y in marg. V M in textu | 21 ἀκίνητον M

4 cf. Plat. Tim. 32 b. | 6 cf. Arist. Anal. 8 2. 90 a. | 7 cf. Arist. De Caelo α 10—β 1. 279 sqq. | 15 cf. Plat. Phaed. 91 c—94 d. | 21 cf. Plat. Phaedr. 245 c—d. | 36 cf. Plat. Phaedr. 245 d—e.

»πάντα τε οὐρανὸν πᾶσάν τε γένεσιν συμπεσοῦσαν στῆναι». ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἀδύνατον, ἀδύνατος καὶ ἡ ἀρχὴν ἀναιροῦσα ὑπόθεσις.«

- 5** Οὕτως οἶδε νόμους συλλογισμῶν Πλάτων, οὕτως οἶδεν ἀποδείξεων τρόπους, οἵς ἐξ ἀρχῶν οἰκείων, ἐφ' ὃσον ἡ ὑποκειμένη συγχωρεῖ μὲν, ὑποτεθεὶσῶν ἀκριβής τῶν πραγμάτων κατάληψις ἀποδίδοται. Ὡν ἔνεκα πλεῖστοι δ τῶν φθασάντων ἡμᾶς κάπι σοφίᾳ διαβοήτων ἀνδρῶν, οἵς καὶ διὰ τὴν θρησ-
V 25^ν κείαν ἔξην τὰς ὑποθέσεις Πλάτωνος παραδέχεσθαι, παντὸς Πυθίου χρησμοῦ βεβαιούμενοι τοὺς Πλάτωνος λόγους ἐνδιδοῦσαν καὶ γεωμετρικαῖς ἀνάγκαις συλλελογίσθαι, ὡς ἔστι γνῶναι τε τῶν ἐπιγενομένων Πλατωνικῶν, ἀνδρῶν ὅτου τις ἀν εἴποι ἀξίων, ἐπιοῦσι συγγράμματα. ἀλλ' αἰσχύνομαι μέν, ὡς 10 καὶ πρότερον ἔφην, ταῦτα περὶ αὐτοῦ λέγων, ὡς εἰ τινες εἰεν καὶ ὅτουοῦν ἀξιού λόγου πλὴν τοῦ μέτριστοῦ τούτου, παρ' οἵς τῆς ἡμετέρας συστάσεως Πλάτων ἀν ὁ μέγας δεηθείη. τί οὖν τοῦτο ποιῶ κατὰ μέρος αὐτοῦ κατα-
ριθμεῖν ἐπιχειρῶν τοὺς ἀποδεικτικούς λόγους, ὡς ἐνδὸν τοῦτο γε ποιῆσαι μὴ πάντα αὐτῷ δλα τὰ συγγράμματα ἐνθέμενον ἐνταυθί; πεπύκνωται γάρ 15 αὐτοῦ πᾶς λόγος, πᾶν βιβλίον, πᾶν σύγγραμμα λόγων ἀναγκαίων, συλλο-
B 20 γισμῶν, ἀποδείξεων, καὶ οὐκ ἔστιν ὅπου ἀνευ μεγάλης ἀνάγκης ἢ μικρὸν ἢ μέγα συμπεραίνει. ἐκεῖ οὖν ταῦτα τῷ φιλομαθεῖ ζητητέον. ἐκεῖ πάντα εύρήσει κάλλιστά τε καὶ σοφώτατα ἀποδεικτικῶς, διαλεκτικῶς, σοφιστικῶς εἰρημένα. εἰ γάρ καὶ διαλέξεσιν ὁ ἀνὴρ χαίρων ὡς τὸ πολὺ τῷ διαλεκτικῷ 20 συνεχέστερον καὶ ἐξ ἐνδόξων γινομένῳ συλλογισμῷ χρῆται, καὶ τοῦ τοι-
ούτου γε τῶν ἐπιχειρήσεων εἶδους πλῆρες ἔστιν ἀπαν αὐτοῦ τὸ βιβλίον. ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐριστικούς τῶν λόγων καὶ πάντας ἀπλῶς τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων τοὺς τρόπους ἐν διαλόγῳ, φήτη ἐπιγραφὴ Εὑθύδημος ἢ ἐριστικός, 25
ζψεται παραδιδομένους, τοὺς εἴτε παρὰ τὴν λέξιν εἴτε ἐκτὸς τῆς λέξεως, αὐτοῖς δινόμασι καὶ προσηγορίαις ὄμοιαις, αἵς Ἀριστοτέλης παρ' αὐτοῦ λαβὼν
ἐν Ἐλέγχοις ἔχρήσατο. ἐντεύξεται παρὰ Πλάτωνι ὁ βουλόμενος συλλογισμοῖς
U 33 τοῖς ἐπ' εὔθειας εἴτε ἐν πρώτῳ εἴτε ἐν δευτέρῳ εἴτε ἐν τρίτῳ σχήματι πλεκομένοις καὶ τρόποις πᾶσι τοῖς ἐφ' ἐκάστου τούτων ἐνδεχομένοις, τοῦτο μὲν καθόλου καταφατικοῖς, τοῦτο δὲ καθόλου ἀποφατικοῖς, τοῦτο δ' ἐν μέρει 40
ἀποφατικοῖς τε καὶ καταφατικοῖς ἐντεύξεται. ἐκεῖ τῇ εἰς ἀδύνατον ἀπα-
V 26 γωγῇ, ἐφ' ὧν ἐγχωρεῖ, ἐκεῖ ἀντιστροφαῖς ταῖς ἐναλλάξ, ἐκεῖ ἐπ' ἀγωγῇ,
ἐνστάσει, ἐκεῖ τοῖς ἀπὸ τοῦ δρου, τοῖς ἀπὸ τοῦ γένους, τοῖς ἀπὸ τοῦ ἰδίου,
τοῖς ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος προβλήμασι χρώμενον αὐτὸν εύρήσει, ἐπιχειρή-
μασιν ἐκ τοῦ μᾶλλον, ἐκ τοῦ ἥττον, ἐκ τῶν ὄμοιων, ἐκ πασῶν ὅλως τῶν 55
πτώσεων, ἐνθυμήμασιν, εἰκόσι, σημείοις, παραδείγμασιν, ὅλως πᾶσι τοῖς
λογικοῖς τρόποις, ἐκεῖ διαιρετικῶς, δριστικῶς, ἀποδεικτικῶς, ἀναλυτικῶς
αὐτὸν εύρήσει διαλεγόμενον καὶ δλως πάσαις μεθόδοις λόγων χρώμενον.

- 6** Παρὰ πάντα δὲ ταῦτα τίς οὐκ οἶδεν, ὃσον ἡ περὶ εὐπορίας προτάσεων μέθοδος περὶ διαλεκτικήν, ἀποδεικτικήν τε καὶ σοφιστικήν καὶ δλως περὶ 40 πᾶσαν τέχνην καὶ ἐπιστήμην ισχύει; πῶς γάρ ἀν τις χωρὶς προτάσεων καὶ διντιναοῦν συλλογισμὸν ποιήσαι; προτάσεων δὲ πῶς ἀν τις εὐποροίη μὴ μεθοδικῶς ἀνερευνῶν; ταύτην ἀκριβέστατα μὲν παραδίδωσιν Ἀριστοτέλης

fieri aut moveri potest, siquidem ex principio omnia fieri debent. Hoc autem sequitur, ut caelum omne omnisque generationis ratio corruat et rursus creetur. Quod cum impossibile sit, ipsa quoque suppositio, quae principium tollit, erit impossibilis.«

5 Itaque non ignoravit Plato syllogismum constituere et demonstratio-
nem, quoad eius subiecta materia pateretur, ex principiis facere diligenti
ratione suppositis, quo rerum cognitio manifestior ac certior haberetur.
Quam ob rem plerique singulari doctrina sapientiaque praestantes, quibus
religionis suae ratione permissum est, ut supposita a Platone recipere pos-
10 sint, ea tamquam Delphiā quaedam oracula recepere, quod ex libris, quos
scriptos reliquerunt, manifeste potest intellegi. Nam quomodo afferre in
medium singula possim, cum philosophi huius sermo omnis ex syllogismis
constet sitque pulcherrima demonstrationum necessitate refertus et nihil
omnino habeat, quod miro ratiocinandi artificio videatur carere. Legat,
15 qui id cupit intelligere, Platonis libros. Facile enim prospiciet omne syl-
logismorum genus aptissime rebus, de quibus agitur, accommodari. Tractatur
scilicet pro rei opportunitate modo demonstrative modo dialectice, hoc
est probabili quadam ratione, interdum etiam captiose. Nam etsi crebrior
est usus dialecticae propositionis, tamen hoc etiam captionis genus adhi-
20 bitum est, ut in Euthydemō patet, ubi omnes fere cavillationum modos
attigit, quem ad modum fecisse Aristoteles videtur in libro, quem de
Elenchis, hoc est coargutionibus scriptum reliquit. Disseritur syllogismo
directo, prima, secunda, tertia figura et modis figurarum omnibus, univer-
saliter vel particulariter, affirmando vel negando, deducitur ad impossibile,
25 ponitur vicissim conversionis ratio, inductio, instantia. Sunt problemata
a definitione, genere, proprio, accidente; argumenta a maiori, minori,
simili, omnibus denique casibus; sunt enthymemata; sunt probabilia, signa,
exempla, omnis postremo disciplinae logicae via ac ratio; per divisionem,
per definitionem, per demonstrationem aut quovis alio modo agi potest.
30 Quippe haec omnia subtiliter absoluteque a Platone tractari perspicuum est.

Post haec nemini dubium est artificium reperiendarum propositionum et copiam plurimum valere, sive dialectice sive demonstrative sive captiose arguere libeat, et hanc facultatem omnem artem scientiamque complecti. Cum enim nulla ratiocinandi complexio sine propositione fieri possit, pro-
positiones autem capi nisi certo artificio nequeant, hinc plurimum valeat

4/10 οἵς ἐξ ἀρχῶν — συγγράμματα U^x B^z in marg. V M Z in textu | 6 ἡμᾶς
U^x B^z V ἥρωες M | 9 τε B^z.V M τὰ U^x | 12 ὑβριστοῦ B V M πιθηκοῦ U | 20/27 εἰ γὰρ
καὶ — βουλόμενος U^x B^z in marg. V M Z in textu | 20 διαλέξειν] U^x add. ὡς ἐπὶ τὸ
πλεῖστον B^z V M om. | ὡς τὸ πολὺ B^z V M] om. U^x | 21 συνεχέστερον V . . . ον supra
rasura M συνεχείτεροις U^x B^z? Z | 22 τὸ B^z V] om. U^x | 28 καὶ om. M | σοφιστικῶν
U^x B^z V σοφιστῶν M | 25 παραδιδομένους U^x B^z Z παραδιδομένη M παραδεδομένους V |
62, 89 — 66, 31 Παρὰ πάντα — αὐμβαλνει U^x B^z in marg. V M Z in textu | 43 ἀκριβέ-
στατα B^z U^x M ἀκριβεστάτην V

ἐν λογικῇ, ὡστε κάπι τούτῳ οὐχ ἥττον ἢ τοῖς ἄλλοις θαυμάζεσθαι. φησὶ δὲ αὐτὴν οὕτως ἀναγκαίαν εἶναι, ώς ἀνευ αὐτῆς ἀτελῆ τὴν περὶ συλλογισμῶν παράδοσιν εἶναι. »οὐ γάρ μόνον δεῖ, φησίν, τὴν τῶν συλλογισμῶν γένεσιν θεωρεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν δύναμιν ἔχειν τοῦτο ποιεῖν.« ταύτην δὲ παραδούς· δι' αὐτῆς φησὶν καὶ τοὺς δεικτικοὺς καὶ τοὺς εἰς ἀδύνατον ἀπάγοντας καὶ τὸ πάντας ἀπλῶς τοὺς ἄλλους συλλογισμούς δύνασθαι γίγνεσθαι, εἴτε ἐπὶ ἀναγκαίων εἴτε ἐπὶ ἐνδεχομένων εἴτ' ἐφ' ὑποτασσοῦν κατηγορίας εἴη ὁ λόγος. »φανερόν τε, φησίν, ώς οὐ μόνον διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ ἐγχωρεῖ πάντας τοὺς συλλογισμούς γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ διὰ ἄλλης ἀδύνατον εἶναι. ἅπας μὲν γάρ συλλογισμὸς δέδεικται διὰ τινος τῶν προειρημένων σχημάτων γινόμενος,¹⁰ ταῦτα δὲ οὐκ ἐγχωρεῖ δι' ἄλλων συναχθῆναι¹¹ ἢ διὰ τῆς εἰρημένης μεθόδου. ἢ δέ ἐστι τὸ τοῦ ἀμφοῖν ὅροιν ἑκάστου προβλήματος εἴτε καταφατικοῦ εἴτε στερητικοῦ εἴτε καθόλου εἴτε κατὰ μέρος εἴτ' ἐν πρώτῳ εἴτ' ἐν δευτέρῳ εἴτ' ἐν τρίτῳ σχῆματι καὶ ἐν ὅποιωσιν εἴδει συλλογισμοῦ τὰ τε ἐπόμενα

V 26^ν εὑρεῖν δύνασθαι τὰ τε οἷς αὐτὸς ἔπειται, καὶ ἔτι τὰ τούτων ἀλλότρια, τῶν ¹⁵ τε ἐπομένων εἰδέναι»¹² σα ἐν τῷ τί ἐστιν καὶ δσα ώς ἕδια καὶ δσα ώς συμβεβηκότα κατηγορεῖται, καὶ τούτων ποῖα δοξαστικῶς καὶ ποῖα κατ' ἀλήθειαν». τούτων γάρ εὑρημένων καὶ οἰκείως ἀλλήλοις συντιθεμένων ἅπας συλλογισμὸς γίνεται. »ὅσῳ μὲν γάρ ἀν πλειόνων, φησί, εὑπορῇ τις, θᾶττον ἐντεύξεται συμπεράσματι, ὅσῳ δ' ἂν ἀληθεστέρων, μᾶλλον ἀποδείξει.« ἐκ ²⁰ γάρ τῶν ἐπομένων καὶ οἷς ἔπειται ἑκαστον »αἱ προτάσεις καὶ ἡ τοῦ μέσου λῆψις, ὡστε οὐδὲ συλλογισμὸν ἐγχωρεῖ γίγνεσθαι δι' ἄλλων».

² Οὕτω μὲν δὴ καὶ ἔτι μᾶλλον ἔξυμνεῖ τὴν περὶ εὑρέσεως προτάσεων μέθοδον Ἀριστοτέλης ίκανώτατά τε αὐτὴν παραδίδωσι. ταύτην δὲ τῶν κυριωτάτων οὖσαν ἐν λογικῇ κατ' Ἀριστοτέλην, ώς καὶ τάληθες ἔχει, πρῶτος ²⁵ δὲ καθηγεμὼν αὐτοῦ Πλάτων ἐν Παρμενίδῃ τελεώτατα παραδίδωσι, πλείστην προτάσεων ἀφθονίαν τοῖς ἀκολουθεῖν δυναμένοις παρέχων. ὅπου κελεύει ζητεῖν τε καὶ ἀνευρίσκειν, τί μὲν τῇ καταφάσει, τί δὲ τῇ ἀποφάσει ἔπειται, τί οὐχ ἔπειται, τί ἔπειται τε ἀμα καὶ οὐχ ἔπειται. καὶ τούτων αὖ ἔχατέρου, τί μὲν αὐτῷ πρὸς ἔαυτῷ ἔπειται, τί δ' οὐχ ἔπειται αὐτῷ πρὸς ἔαυτό, τί τε ³⁰ ἔπειται καὶ οὐχ ἔπειται αὐτῷ πρὸς ἔαυτό. καὶ αὖ, τί ἔπειται αὐτῷ πρὸς τὰ ἄλλα, τί οὐχ ἔπειται αὐτῷ πρὸς τὰ ἄλλα, τί ἔπειται τε καὶ οὐχ ἔπειται αὐτῷ πρὸς τὰ ἄλλα. καὶ αὖ τοῖς ἄλλοις εἴτε ἐπὶ καταφάσεως εἴτε ἐπὶ ἀποφάσεως,

B 21^ν τί μὲν ἔπειται αὐτοῖς πρὸς ἔαυτά, τί δὲ οὐχ ἔπειται τοῖς ἄλλοις πρὸς ἔαυτά, τί τε ἔπειται καὶ οὐχ ἔπειται τοῖς ἄλλοις πρὸς ἔαυτά. ἐξ ὧν πάντων συμ- ³⁵ πλεκομένων είκοσι καὶ τέτταρες συζυγίαι εἴτε καὶ συμπλοκαὶ γίνονται, καὶ προτάσεων ἀμύθητος ἀριθμὸς ἀπογεννᾶται, αἵς πάσαις Παρμενίδης τὸν περὶ τοῦ ἐνδὸς λόγον πραγματευόμενος κέχρηται, διὰ τούτων μάλιστα μὲν πραγ-

16 ώς ἕδια] ώς οπι. *codd.* | 17 συμβηβηκότα *sec. edit.* συμβηβηκός *codd.* | 28 μὲν ²³ B² U^x M μὴν V | 27 ἀφθονίαν B² U^x M ἀπορίαν V | 33 ἐπὶ B² V] οπι. U^x

3 cf. Arist. *Anal.* α 32. 47 a, 2—4. | 8 Arist. *Anal.* α 29. 45 b, 36—40. | 16 Arist. *Anal.* α 27. 43 b, 7—9. | 19 Arist. *Anal.* α 27. 43 b, 9—11. | 21 Arist. *Anal.* α 29. 46 a, 1 sq.

necesse est in quovis doctrinae genere ea ratio, de qua tractavit Aristoteles in iis libris, quos a disserendi facultate logicos nominamus, in quibus sane tantum studii videtur vir sapientissimus adhibuisse, ut non minus in his quam in aliis libris excellentiam ingenii sui manifestam fecerit. Tam vero 5 commodam hanc artificii rationem existimavit, ut absque ea syllogismorum doctrinam perfici posse prorsus negaverit. Non enim syllogismi formam dumtaxat considerari, sed etiam constituendi facultatem haberi scripsit oportere. Quam cum traderet, non dubitavit affirmare genus omne ea una confici posse tum ostendendi tum ad impossibile deducendi tum 10 etiam hypothetice arguendi et omnino ratiocinandi, sive materia necessaria sive contingens sive alia quaevis praedicandi ratio fuerit. Certumque et exploratum esse existimat non modo hac via genus omne ratiocinandi effici posse, verum etiam fieri non posse, ut alia via recte ratiocinari valeamus. Omnem enim syllogismum figura certa ex iis, quae ab eo 15 tradita sunt, fieri posse existimat, figuram autem non nisi huiusmodi artificio constitui posse, quod tale est, ut amborum terminorum cuiuscumque problematis sive affirmandi sive negandi sive universalis sive singularis sive prima figura sive secunda seu tertia et quocumque ratiocinandi genere consequentia reperire possimus, quid praeterea termini ipsi consequantur, 20 quid a se alienum recusent, consequentium etiam »quid essentiale praedicitur, quid ut proprium, quid ut accidens tribuatur, quid probabili, quid vera sumatur ratione«. His enim ita compertis apteque ordinatis syllogismus omnis conficitur. »Et quo pluribus eiusmodi initii abundamus, eo 25 facilius conclusionem deducere possumus, et quo verioribus, eo certius demonstramus.« »Ex consequentibus enim propositiones mediaque sumatur necesse est, nec syllogismus, sicut iam supra dictum est, perfici aliter potest.«

Ita Aristoteles reperiendarum propositionum artificium non modo probat, sed etiam tractat diligentissime, quod omnibus, qui eius libros legent, 30 constare facile poterit. Hoc tam cominodum, tamque utile atque praecipuum in disserendi ratione artificium primus Plato, Aristotelis praceptor, exposuit in eo sermone, qui inscriptus est Parmenides. Quippe facultatem reperiendarum propositionum mirifice in eo tradit et quasi ante oculos ponit. Praecipit enim, ut vestigandum investigandumque sit, quid affirmationem, quid negationem consequatur aut non consequatur, quid simul et consequatur et non consequatur. Rursusque in utroque eorum, quid sibi suoque ipsius respectu consequens habeat, quid non habeat, quid simul habeat et non habeat. Simili etiam modo, quid sibi respectu aliorum consequens habeat, quid non habeat, quid habeat et non habeat. Ex quibus 40 omnibus simul iunctis quattuor et viginti coniugationes derivantur. Ingens praeterea summa propositionum nascitur, quibus omnibus usus est Parmenides, cum de uno illo divino sermonem haberet, et quamquam usu potius quodam artificio constare pracepta artis significat, tamen non praeter-

ματικῶς καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἔργου ἀποδεικνύς τὸ προκείμενον, παραδιδοὺς δὲ δόμως διὰ βραχέων καὶ τὴν μέθοδον τούτοις τοῖς ρήμασι. προτρεψάμενος γὰρ Σωκράτη, εἰ δὲ ληθεῖας εὑρέσεως ἐρῆ διὰ τῆς διαλεκτικῆς γυμνασθῆναι, ἐπειὶ Σωκράτης ἀπήγαγε τὸν τῆς τοιαύτης γυμνασίας τρόπον οἷος ἐστίν, ἀποχρίνεται τοῦτον εἶναι, οὗ πέρι ἤκουε Ζήνωνος πρὸς αὐτὸν διὰ 5 V27 λεγομένου. εἴτα δὲ καὶ παραδείγματι σαφηνίζει τὸν λόγον. δεῖν φησὶν «μή μόνον, εἰ ἔστιν, ἔκαστον ὑποθέμενον σκοπεῖν τὰ συμβαίνοντα ἐκ τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ καὶ, εἰ μὴ ἔστι, τὸ αὐτὸν τοῦτο ὑποτίθεσθαι, εἰ βούλει μᾶλλον γυμνασθῆναι.» οἷον εἰ βούλει πέρι ταύτης τῆς ὑποθέσεως, ἢν Ζήνων ὑπέθετο, εἰ πολλά εστι, τί χρὴ συμβαίνειν καὶ αὐτοῖς τοῖς πολλοῖς πρὸς ἔκαυτὰ 10 καὶ πρὸς τὸ ἐν καὶ τῷ ἐνὶ πρὸς τε αὐτὸν καὶ πρὸς τὰ πολλά. καὶ αὖτις εἰ μὴ ἔστι πολλά, πάλιν σκοπεῖν, τί συμβήσεται καὶ τῷ ἐνὶ καὶ τοῖς πολλοῖς καὶ πρὸς ἔκαυτὰ καὶ πρὸς δὲλληλα· καὶ αὕθις αὖτις ἐὰν ὑποθῇ, εἰ ἔστιν δύμοιστης ἢ εἰ μὴ ἔστιν, τί ἐφ' ἔκατέρας τῆς ὑποθέσεως συμβήσεται καὶ αὐτοῖς τοῖς ὑποτεθεῖσι καὶ τοῖς δὲλλοις καὶ πρὸς αὐτὰ καὶ πρὸς δὲλληλα.» «καὶ ἐν λόγῳ, 15 πέρι οὗ ἀν ὑποθῇ ὡς ὄντος ἢ οὐκ ὄντος καὶ ὅτιοῦν δὲλλο πάθος πάσχοντος, δεῖ σκοπεῖν τὰ συμβαίνοντα πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς ἐν ἔκαστον τῶν δὲλλων, δτι ἀν προέληγε, καὶ πρὸς πλείω καὶ πρὸς ξύμπαντα ὥσαύτως· καὶ τἄλλα αὖτις πρὸς αὐτὰ τε καὶ πρὸς δὲλλο ὅτιοῦν προαιρῆσθαι, ἐάν τε ὡς ὄν ὑποθῇ, ἐάν τε ὡς μὴ ὄν, εἰ μέλλοις τελέως γυμνασάμενος κυρίως διόψεσθαι τὰληθέες.» 20 ἐν τούτοις μὲν γὰρ συνοπτικῶς πάντας τοὺς προειρημένους παραδίδωσι τρόπους, καὶ πως ἀσαφέστερον. εἴτ' ἐπ' αὐτῆς τῆς τῶν προκειμένων ἀποδείξεως ἐν ταῖς ἐννέα αὐτοῦ πέρι τοῦ ἐνδέσησεσιν, ἐν αἷς ὁ δῆλος τοῦ Παρμενίδου διαιρεῖται διάλογος, πᾶσιν δὲλλοις ἐν δὲλλαις ὑποθέσεσι πραγματειωδῶς χρησάμενος ἐπεξειργάσατο.

25

* Τίς οὖν ἔστι μετὰ τὸ προειρημένα οὕτως δίνους καὶ ἀμαθῆς καὶ τολμητίας, ὡς ἀνεπιστήμονα λογικῆς καὶ διαλεκτικῆς ἐπιστήμης ἢ φρονεῖν ἢ λέγειν αὐτὸν ἢ λοιδορεῖν; οὐ γε τὴν πέρι εὔπορίας προτάσεων οὕτως ἀναγκαιοτάτην ἐν παντὶ εἴδει συλλογισμοῦ οὖσαν ὁ ἀκροατῆς αὐτοῦ Ἀριστοτέλης μιμησάμενος μέθοδον φαίνεται. τίνι δὲ νοῦν ἔχοντι μὴ σα-30 φῶς ἐκ τούτων ἀπάντων δείκνυται, δσον ἐν πάσῃ σοφίᾳ τε καὶ ἐπιστήμῃ ὁ ἀνήρ ἔσχε τὸ κράτος καὶ ὡς τῇ κοινῇ Πανελλήνων πέρι αὐτοῦ δόξη τὰ τῆς ἔκεινου σοφίας συμβαίνει; παρὸτι καὶ θαυμάζειν δέξιον τὸν ἀπέθανον τοῦτον κατήγορον, πῶς λήσειν φήμη τοὺς ἀκροατὰς τάναντιώτατα V27^v τοῖς δὲληθέσι λέγων, ἢ δτι πρὸς Λατένους τὸν λόγον ποιούμενος ἐθάρρησεν 35 ζως ἢ μήπω σχόντας ἢ μὴ σχολάζοντας τοῖς λόγοις, οὓς διλγούς ἔχουσιν οὐδὲ τούτους καλῶς ἡρμηνευμένους τοῦ Πλάτωνος.

Ω καὶ τὴν V om., quo loco lacunam. | δ οὗ πέρι B² Ux Z δηπερ V ἐν παρήκουσε M | 10 συμβῆναι V | 11 τε] γε codd. | 13 αὖ codd. om. | 14 εἰ codd. om. | 16 οὗ] δτου edit. | ἀν] edit. add. ἀετ | ἢ] καὶ ὡς edit. | 18 τ' δὲλλα Ux B² V τ' δὲλλας M | αὖ om. M | 19 δτιοῦν] δτι ἀν edit. | ὑποθῇ] edit. add. δ ὑπετίθεσο | 26 ἔστι B² V ἔστι Ux? M | 27/28 φρονεῖν Ux B² V σωφρονεῖν M | 34 ἀκροατὰς] U add. τὴν τοιαύτην τῶν λόγων αὐτοῦ σκαιεῖται καὶ μοχθηρίαν B V M om. | 37 Πλάτωνος] U B add. in textu Ux B² del.

mittit, quin etiam de artificio multa percipiat. Nam cum Socratem ad exercendum in dialectica arte ingenium fuissest hortatus, flagitante illo rationem eius exercitationis, eam esse rationem respondit, qua Zenonem philosophum olim disputantem audierat, illamque his verbis confirmat: »Si 5 tuum, inquit, exercere ingenium cupis, oportet non modo posito, ut quaevis res sit, quid accidere possit, ex ea ipsa positione considerare, sed etiam posito, quod non sit, quid inde possit evenire. Verbi gratia, si de eo agendum sit, quod Zeno posuerat, an unum sit multa, animadvertisendum est, quid accidere possit tum multis vel respectu suo ipsorum vel respectu 10 unius, tum uni vel suo vel multorum respectu. Rursus, si unum multa non sit, considerandum, quid accidere possit et uni et multis, tum suo ipsorum tum mutuae comparationis respectu. In summa de quacumque re ponatur, vel quod sit vel quod non sit vel aliquo modo affecta sit, diligenter scrutari oportet, quae accidentant tam suo ipsius quam cuiusvis 15 alterius rei, quam intenderis, respectu. Eodemque modo respectu aut plurium aut omnium, quin etiam cetera respectu tum suo tum aliorum. Denique quicquid intenderis, sive ut ens sive ut non ens positum abs te sit, ita agendum est, si perfecta ingenii exercitatione veri rationem cupis investigare.« En, quam breviter Plato de huiusmodi modis praecepit. Atque etiam 20 in rei propositae demonstratione novem illis de divino uno positionibus, in quibus tota Parmenidis disputatio consumitur, vario artificio usus est, quem ad modum et res exigere et explicandi consilium petere videbatur.

Haec cum ita sint, quis adeo amens, rudis, audax, temerarius est, qui a Platonem dialecticae artis ignarum et disserendi imperitum fuisse existimet 25 atque reprehendat? Immo vero quis non potius eius ingenium, doctrinam, eruditionem admiretur? Cuius artificium secutus Aristoteles merito ab omnibus probari et potest et debet. Itaque Plato in disserendi ratione facile princeps fuisse existimandus est et quasi fons quidam, a quo artificium disputandi omne defluxerit. Quam ob rem admirari satis hunc eius 30 adversarium non possum, quod calumnias suas latere diutius contra veritatem posse existimaverit, nisi forte ea causa deceptus est, quod cum Latinis scriberet, qui vel Platonis libros non habent vel vitio interpretum ita obscuros habent, ineptos, niendos, ut vix legi sine stomacho possint. Tutum proinde fore maleficium suum speravit. Sed de logica hactenus.

V M Z οὐ. περὶ μὲν γὰρ τῶν διαλεκτικῶν καὶ ἐξ ἐνδόξων προτάσεων γενομένων τί τις ἂν λέγοι, πάντων αὐτοῦ τῶν βιβλίων ἐν σχήματι γεγραμμένων διαλόγου καὶ πεπληρω- U33^y μένων τούτου γε τοῦ εἰδους τῶν ἐπιχειρήσεων; ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐριστικοὺς αὐτοὺς εἰ ζητεῖς παρὰ Πλάτωνι, εὑρήσεις πάντας τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων τοὺς τρόπους σχεδόν, τοὺς εἴτε παρὰ τὴν λέξιν εἴτε ἔκτος τῆς λέξεως ἐν τῷ Εὔθυδημῳ ή ἐριστικῷ, καὶ αὐταῖς λέξεσιν ὁμοίως ὡς παρ' Ἀριστοτέλει ἐν Ἐλέγχοις καίμενα. ἐξ ὧν ἀπάντων τῷ γε νοῦν ἔχοντι δείκνυται, δοσον ἐν πᾶσι σοφίας τε καὶ ἐπιστήμης εἰδεσιν ὁ ἀνὴρ ἔσχε τὸ κράτος καὶ ὡς τῇ κοινῇ Πανελλήνων περὶ αὐτοῦ δόξῃ τὰ τῆς ἐκείνου σοφίας συμβαῖνει.

Κεφ. σ' "Οτι καὶ τὴν περὶ τὰ φυσικὰ θεωρίαν ἀκριβεστάτην
ἔσχεν δὲ Πλάτων.

❶ 1 U 33^v Καὶ περὶ μὲν λογικῆς ταῦτα ἀρκείτω. τὴν δὲ περὶ τὰ φυσικὰ αὐτοῦ φιλοσοφίαν καὶ γνῶσιν ἀκριβεστάτην δὲ Τιμαῖος ἵκανὸς ἡμῖν παραστῆσαι,
B 20^v εἴτε τὰ περὶ τῶν φυσικῶν ἀρχῶν σκέψαιο εἴτε τὰ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀρχῶν δὲ τούτων γε, δσα τε αὐτῶν καιριώτατα καὶ καθολικώτατα, ψυχήν φημι, οὐρανὸν καὶ τὰ οὐράνια σώματα, τὴν τῶν τεττάρων στοιχείων ὀλότητα καὶ δσα τῶν κατὰ μέρος. ἀλλὰ περὶ μὲν ψυχῆς γενέσεως ἀφείσθια τὰ νῦν λέγειν, βαθυτέρου τε τοῦ ζητήματος δύντος καὶ τοῖς γε μὴ πάντῃ δογμάτων Πυθαγορείων τε καὶ Πλατωνικῶν λόγων τε ἀριθμητικῆς καὶ ἀρμονίας ἐπιστήμης 10 U 34 εἰς ἄκρον ἥκουσι πάντη ἀγνῶτος, πολλοῦ τε καὶ μακροῦ λόγου καὶ οὐχ ὡς ἐν παρέργῳ γε τοῦ περὶ ταῦτης εἰπεῖν δύντος. οὐρανοῦ δὲ αὐτοῦ πέρι καὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων, εἰς τις κανόνα τῆς περὶ αὐτὰ ἀληθείας Ἀριστοτέλη ποιοῦτο — οὐ γάρ ἀν περὶ τούτου ἀμφισβητήσαιμι — εύρήσει οὐδὲν αὐτὸν τοῦ καθηγεμόνος εἰπόντα βέλτιον. 15

❷ 'Ρητέον δὲ πρὸ τούτου περὶ αὐτῶν τῶν φυσικῶν ἀρχῶν, δις Ἀριστοτέλης εἶδος καὶ ὕλην καὶ στέρησιν τίθεται, Πλάτων δὲ ίδεαν, ὕλην καὶ θεὸν δημιουργὸν τοῦ βελτίονος. τριτά τε γένη διανοηθῆναι φησι δεῖν, τὸ μὲν γινόμενον, τὸ δὲ ἐν φύσει, τὸ δὲ δύνεν ἀφομοιούμενον φύεται τὸ γινόμενον, μητρὶ, πατρὶ καὶ ἔκγονῳ αὐτὰ ἀπεικάζων. τὴν τε ἀπαντα δεξιούνην 20 ὕλην καὶ οὖν τιθήνην πάντη ἀνείδεον εἶναι καὶ ἀμορφον τοῖς αὐτοῖς λόγοις οἷς Ἀριστοτέλης παρ' αὐτοῦ λαβὼν δείκνυσιν. »εἰ γάρ τι ίδιον εἶδος εἶχεν παρεμπίπτον, ἐκώλυεν δὲν τάλλαξ ἐλθεῖν, δην τρόπον καὶ εἰ τις ἐν μαλακοῖς ἀπομάττειν ἐπιχειροίη σχῆματα, οὐδὲν ἔνδηλον ἐν αὐτοῖς ἔχει σχῆμα, ἀλλὰ προομαλύνας λεῖον αὐτὸν ἀπεργάζεται.« καὶ αὖθις σαφέστερον τὸ μὲν 25 δύνεν 25 V 28 ἀφομοιούμενον τὸ γινόμενον φύεται εἶδος κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχον, «ἀγένητον τε καὶ ἀνώλεθρον» καλεῖ νοήσει σκοπούμενον. φύση καὶ Ἀριστοτέλης τὸ εἶδος σημαίνει. τὸ δὲ γινόμενον αἰσθητόν τε καὶ γενητόν καὶ πεφορημένον ἀεὶ ὄνομάζει, ἐν φύση δηλονότι χώραν ἔχει ἡ στέρησις γινομένων ἐν τινι τόπῳ καὶ πάλιν ἐκεῖθεν ἀπολλυμένω. τρίτον τε γένος τὸ τῆς χώρας τίθεται φύοράν 30 οὐ προσδεχόμενον, ἔδραν δὲ παρέχον, δσα ἔχει γένεσιν πᾶσιν, αὐτὸ δὲ μετ' ἀναισθησίας ἀπτόν, λογισμῷ τινι νόθῳ μόγις πιστόν. καὶ γάρ καὶ Ἀριστοτέλης αὐτὸς ἀγένητον καὶ διφθαρτον τὴν πρώτην τίθεται ὕλην. ὥστε τὸ γε περὶ τὰς τῶν δύντων πρώτας ἀρχὰς οὐδὲν διάφωνον τῷ καθηγεμόνι Πλάτωνι Ἀριστοτέλης φησί. 35

❸ Περὶ γε μὴν τοῦ οὐρανοῦ ὡς μὲν κατὰ Πλάτωνα γενητὸς τῇ αἰτίᾳ, τῷ δὲ χρόνῳ ἀγένητος, κατὰ δὲ Ἀριστοτέλην τούτῳ γε γοῦν τῷ κατὰ χρόνον τρόπῳ ἀγένητος καὶ ὡς εἰς καὶ μόνος καὶ σφυροειδής καὶ οὐδὲν ὕργανον

28 παρεμπίπτον B V παρεμπίπτοι U | 26 τὸ γινόμενον U] B V om. | φύεται om. V | 37/38 κατὰ δὲ Ἀριστοτέλην — ἀγέννητος U] B V M Z om.

22 cf. Plat. Tim. 50 e. | 26 cf. Plat. Tim. 52 a. cf. Arist. De Caelo β 4, 286 σημ.

Cap. VI. Platonem rerum naturalium optime scientiam tenuisse
neque Aristotelis dicta ab illius scriptis dissentire.

Atqui naturalium rerum disciplinam ex Timaeo Platonis satis abunde **6, 1**
licet haurire, sive principia rerum consideremus sive res ipsas ex principiis
constitutas atque ex his eas imprimis, quae magis praecipuae ac generales
habentur, ut aiam caelum et caelestia corpora, item quattuor elemen-
torum universalem rationem et particulatim conditionem eorum. Sed de
generatione animi hoc loco dicendum non est, cum et multo difficilior
quaestio sit nec nisi ab iis intellegi possit, qui Pythagoreorum et Pla-
10tonicorum rationes perfecte moverunt et mathematicarum disciplinarum
cognitionem habent, sit praeterea ad eam explicandam longe prolixior
oratio necessaria. De caelo et caelestibus corporibus, si quis doctrinam
Aristotelis sequendam existimat, quod equidem non improbo, profecto
reperiet nihil ab Aristotele melius quam a Platone dictum fuisse.

15 Sed priusquam ad hoc venio, de principiis rerum naturalium dicam, **2**
quae Aristoteles formam ponit et materiam et privationem, Plato ideam,
materiam et optimarum rerum opificem deum. Triplex item genus intellegi
inquit oportere: unum, quod fiat; aliud, in quo fiat; tertium, ad cuius
similitudinem id, quod fit, oriatur et ad patris et matris et nati compa-
20 rationem haec transfert. Materiam quidem, quae omnia recipit et quasi
mater omnium est, omnino informem et specie omni privatam esse iisdem
plane rationibus probat, quas Aristoteles ab eo sumptas explicavit. Ita enim
inquit: »Si qua formam sibi propriam haberet, haec profecto occuparet,
impedimentoque esset, ne cetera reciperentur, quem ad modum si quis
25 in rudi, inaequali atque asperiore materia signum aliquod imprimere volens
frustraretur labore, nisi prius eam explanaret et lenem aequalemque ad
unguem redigeret.« Et rursus apertius illud, ad cuius similitudinem oritur,
quod fit semper eodem modo se habens, ingeneratum et incorruptibile, dicit
intellegentia considerandum. Quae quidem et Aristoteles formae tribuit.
30 Quod autem fit, id sensibile, generabile, commutabile semper appellat.
Tertium genus formae capardinem incorruptibilem et rerum, quae
generantur, omnium sedem. Hanc autem talem esse, ut sensu attingatur
et spuria quadam, ut ipse inquit, cogitatione animo concipi possit. At enim
Aristoteles etiam ipse materiam primam ingenerabilem et incorruptibilem
35 ponit. Itaque de primis rerum principiis nihil prorsus a suo praceptorre
dissentit.

Caelum autem secundum Platonis opinionem causa ingeneratum, tem- **3**
pore generatum est; Aristotelis vero sententia tempore ingeneratum est,
idque unum et solum in forma sphaerae conglobatum, nullum habens in-
40 strumentum, finitum quoque ex tota naturali materia constans. »Nullam
enim, inquit, alicuius rei partem aut virtutem foris relinquit.« Sic recte
similatque aperte locutus est Aristoteles, quae omnia iisdem fere verbis

έχων καὶ πεπερασμένος καὶ ως ἔξ δλης τῆς φυσικῆς ὅλης συνεστώς. »μέρος γάρ οὐδὲν οὐδενὸς οὐδὲ δύναμιν, φησίν, ἔξω ἀπέλιπεν.« οὐδὲ παρ' Ἀριστοτέλους λεπτότερόν τε καὶ σαφέστερον εἴρηται, μᾶλλον δ' οὐδὲν δ μὴ παρὰ Πλάτωνος καὶ αὐτοῖς σχεδὸν ῥήμασιν εἰληφώς εἴρηκε, πλὴν ὅσον ὁ Πλάτωνος λόγος τελεώτερον καὶ ποιητικὴν τῷ οὐρανῷ αἰτίαν προστιθείει. ὅτι δὲ αὐτὸν δὸ μὲν πέμπτον σῶμα καὶ τῶν τεττάρων διαφέρον δοξάζει, Πλάτων δὲ δοκεῖ τ' αὐτὸ τοῖς τέτταρσιν ἢ τὴν τούτων ἀκρότητα οἰόμενος αὐτὸν εἶναι, οὐδὲν

U35 τούτῳ τοῖς ἐπιμελέστερον ταῦτα σκεψαμένοις οὐδὲν Ἀριστοτέλης σοφώτερον εἴρηκε. δῆλα γάρ δὴ ως πέντε τισὶ σχήμασι τὰ πέντε εἰδοποιεῖ σώματα Πλάτων, πυραμίδι μὲν τὸ πῦρ, κύβῳ δὲ τὴν γῆν, καὶ τὸν μὲν ἀέρα εἰκο- 10 σαέδρῳ, τὸ δὲ ὄδωρο ὀκταέδρῳ, τὸν δὲ οὐρανὸν τῷ δωδεκαέδρῳ. εἰ οὖν τὸ δωδεκαέδρον τῶν ἀλλων κατ' οὐσίαν διαφέρει σωμάτων, καὶ δὸ οὐρανὸς διά- φορος τὴν φύσιν ἔστι κατὰ Πλάτωνα τῶν ἀλλων στοιχείων. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Βενοκράτης, δὸ φυσικῶτατος καὶ τῶν Πλάτωνος ἀκροατῶν γνησιώτατος,

V28^v ἐν τῷ περὶ τοῦ Πλάτωνος βίῳ, ως Σιμπλίκιος ἐν τοῖς περὶ οὐρανοῦ ἴστορεῖ, 15 τάδε φησί· ωτὰ μὲν οὖν ζῷα οὔτω διέρητο εἰς ἰδέας τε καὶ μέρη πάντα τρόπον διαιρῶν, ἔως τοῦ εἰς τὰ πάντων στοιχεῖα ἀφίκετο τῶν ζῷων, ἀ δὴ πέντε σχήματα καὶ σώματα ὀνόμαζεν· εἰς αἰθέρα καὶ πῦρ καὶ ἀέρα καὶ ὄδωρ καὶ γῆν.« Ὡ δῆλον ως τὸ δωδεκαέδρον ἀπλοῦ σώματος ἦν σχῆμα καὶ κατὰ Πλάτωνα τοῦ οὐρανοῦ, δν αἰθέρα καλεῖ. ὥστε καν τούτῳ σύμ- 20 φωνος Ἀριστοτέλης τῷ διδασκάλῳ. εἰ γάρ καὶ ἐκ πυρὸς Πλάτων φησὶν εἶναι τὸν οὐρανὸν ἢ δρατόν, καὶ ἐκ γῆς ἢ ἀπτόν, τὰ δὲ ἀστρα ἐκ τῶν τεσσάρων, οὐ μέντοι τούτων τῶν ἐν γενέσει τε καὶ φθορᾷ στοιχείων, ἀλλὰ

B21^v τοῦ μὲν πυρὸς κατὰ τὸ φωτεινόν, τῆς δὲ γῆς κατὰ τὸ ἀντιτυποῦν τῇ αἰσθήσει, καὶ τῶν μεταξὺ κατὰ τὰ μέσα. τοῦτο δὲ καὶ αὐτὸς Ἀριστοτέλης 25

U35^v οὐκ ἀν ἀπαξιώσοι μὴ ἐκ τῶν ἀκροτήτων τούτων συνεστάναι τὰ οὐράνια οὐδὲ αὐτὸς ἀρνούμενος τὸ δρατόν αὐτὸν καὶ ἀπτόν. δ' αὐτὸς καὶ »ζῷον« αὐτὸν καὶ »ἔμψυχον« κατὰ τὸν καθηγητὴν ἐν τῷ περὶ Οὐρανοῦ τίθεται εἶναι. »ῆμεῖς γάρ ως περὶ ζῷων αὐτῶν διανοούμεθα, φησί, περὶ τε αὐτῶν τῶν τεσσάρων στοιχείων.« πάντα δσα Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ Οὐρανοῦ 80 καὶ Πλάτων τὰ αὐτὰ διὸ βραχυτάτων ἐν Τιμαίῳ προλαβόντες ἔφη, τὰς αὐτάς τε εἰδοποιούς αὐτῶν τιθέμενος ποιότητας καὶ τὸ ταῖς μὲν ὄλότησιν ἀφθαρτὸν καὶ ἀγένητον, κατὰ μέρος δὲ γενητόν αὐτῶν καὶ φθαρτόν. καὶ οὐ περὶ τούτων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλῶν τῶν κατὰ μέρος εἴτε περὶ μεταλλικῶν καὶ μετεώρων εἴτε περὶ ζῷων καὶ τῶν μορίων αὐτῶν πλεῖστά τε καὶ κάλ- 85 λιστα παραδέδωκεν. ὅπως δὲ ταῦτα λέγεται παρὰ Πλάτωνι καὶ τί αὐτῷ ἡ τῶν σχημάτων παράληψις βούλεται, οἱ μὲν ἐπιπολαιότερον αὐτῶν ἀκούοντες μέγα ἀν καγχάσσειν ἐαυτοὺς μᾶλλον ἢ τοὺς πρὸς οὓς δὸ λόγος καταγελῶντες· οἵ δὲ ἐμέλησεν ἔξηγηταῖς τοῖς ἡμᾶς φθάσσασι σοφοῖς ἀνδράσι χρωμένοις τοὺς λόγους κατανοῆσαι τῶν λεγομένων, οὗτοι δὲ ἵσαστε καὶ 40 δύνανται τὰς αἰτίας αὐτῶν ἀποδοῦνται.